

іншого боку страждає самореалізація в професійному векторі тощо.

Дослідивши зміни цінностей, можна зробити висновки, що у період пандемії українці зіткнулися з проблемою внутрішніх переживань, котрі з настанням карантинних умов посилились та прийняли форму дійсно негативних або ж навіть небезпечних для ментального здоров'я факторів, наприклад: самотність, конфліктність в організації або родинному колі, страх смерті або безробіття, зниження рівня професійних векторів мотивації, іпохондричні риси, подальші проблеми з розвитком комунікації, що особливо гостро позначається на можливостях багатьох людей до самореалізації. Незважаючи на переважаючу кількість негативних моментів пов'язаних із пандемією, так чи інакше, існують позитивні тенденції зміни цінностей у багатьох людей. Серед них: оптимізація та заощадження фінансових стратегій, реалізація більшості проєктів особистісного розвитку, освоєння нових інформаційних інтернет-технологій, переосмислення недбалого ставлення до природи, переосмислення ставлення до соціальної та власної безпеки тощо.

Савіщенко Вікторія,

доктор юридичних наук,
кандидат педагогічних наук,
доцент, професор кафедри
психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАСАДИ ТА ПРИНЦИПИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Підвищення якості підготовки студентів в умовах екстраполяції міжнародних стандартів професійної освіти постає як важливе завдання вітчизняних закладів вищої освіти, а правове поле підтверджує його актуальність та зумовлює виконання вимог Законів України «Про освіту» (2014), «Про вищу освіту» (2017), Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (2011), Указів Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (2019), «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (2020) та ін.

Серед реформаторів вітчизняної вищої освіти, які здійснюють фундаментальні педагогічні дослідження варто назвати В. Андрушенка, С. Архангельського, І. Зязюна, С. Квіта, В. Кременя, В. Лугового, А. Суценка, Т. Суценко та ін. Однак, констатуємо суттєві успіхи в наблизенні вітчизняної вищої освіти до європейських цінностей, проблема реалізації студентоцентрованого навчання залишається не розв'язаною.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» № 392-IX від 18.12.2019 студентоцентроване навчання – це підхід до організації освітнього процесу, що передбачає:

1. Заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;

2. Створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;

3. Побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу [1].

Основними засадами впровадження студентоцентрованого навчання здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки є:

– правове забезпечення студентоцентрованого підходу організації освітнього процесу,
– вдосконалення освітнього менеджменту, розвиток кадрового потенціалу, залучення до управління закладом вищої освіти стейкхолдерів;

– орієнтація освітнього процесу на сучасну модель особистості-професіонала (психолога, юриста, правоохоронця, педагога та ін.);

– розробка та використання ефективних педагогічних технологій професійної підготовки;

– розвиток наукових досліджень та підготовка наукових кадрів;

- розвиток міжнародної діяльності та академічної мобільності;
- розвиток студентського самоврядування;
- вдосконалення матеріально-технічної бази;
- ефективне працевлаштування випускників.

Сучасне покоління випускників закладів вищої освіти має бути готовим до нових реалій, нового права і нових суспільних відносин. Оскільки суспільно-економічні, політичні, правові умови функціонування суспільства постійно трансформуються, то і підготовка здобувачів вищої освіти має бути адаптованою до змін суспільного розвитку.

Із педагогічного погляду, під готовністю до професійної діяльності учені розуміють сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують успішне виконання професійної діяльності.

Професійна готовність як якісне новоутворення формується та виникає тільки в процесі певної предметної діяльності. Вона забезпечує як ефективне виконання діяльності, так і її подальше вдосконалення. Отже, готовність студента до майбутньої професійної діяльності може сформуватись тільки в процесі навчання.

Кінцевим результатом готовності студентів до професійної діяльності відповідно до державних стандартів вищої освіти, є інтегральна, загальна та професійна компетентності. Стану готовності передують стан підготовки, що характеризується оволодінням необхідним мінімумом знань, умінь і навичок для успішного результату діяльності. Відтак, компоненти поняття «готовність до професійної діяльності» повинні співвідноситись з цілями підготовки студента до проведення успішної професійної діяльності за відповідною спеціальністю. Критерії готовності до професійної діяльності – це кінцеві цілі підготовки студента, за якими можна оцінити результати навчання за освітніми програмами.

Отже, під готовністю студента до професійної діяльності розуміємо інтегральне новоутворення особистості, що характеризується сукупністю знань, сформованістю умінь і навичок, професійно значущих якостей (hard і soft skills), що забезпечують високий рівень ефективності професійної діяльності, а також сприяє рефлексії особистості студента в процесі професійного становлення.

Студентоцентризований підхід докорінно змінює філософію і принципи організації освітнього процесу. На перший план виходить особистість студента як рівноправний, активний і відповідальний партнер організації освітнього процесу. Змінюється роль і педагога, який має не транслювати інформацію, а формувати компетентності, бути фасилітатором, людиною культури та гуманістичних цінностей, провідником професійних цінностей. Важливим є переорієнтація педагогів від авторитарної педагогіки до педагогіки співробітництва, спрямовану на розвиток особистості студента.

Оскільки будь-який випускник вищої школи має володіти загальними компетентностями, які виявляються у здатності працювати в команді, бути критичним і самокритичним, вмінні приймати обґрунтовані рішення, навичках міжособистісної взаємодії, то організація освітнього процесу має передбачати стимулювання розвитку комунікативних, організаторських та інших здібностей. Цього можна досягнути шляхом запровадження педагогічних, соціально-психологічних та організаційно-управлінських інновацій: реалізації Концепції студентоцентризованого навчання в закладі вищої освіти, удосконалення змісту, форм, методів навчально-виховного процесу, створення позитивної психологічної атмосфери творчості, пошуку, взаємоповаги, адаптації накопиченого передового педагогічного досвіду до принципів студентоцентризованого навчання.

Стратегічним напрямом діяльності закладу вищої освіти є створення умов для безперервної освіти, що зумовлює розгляд проблеми професійного становлення особистості як процес, який триває все життя та виявляється у досягненні «вершин» у професійній майстерності.

У зв'язку з цим, принципами впровадження студентоцентризованого підходу в закладі вищої освіти є:

- використання випереджального, компетентнісного, акмеологічного, контекстного, культурологічного та гендерного підходів до оновлення та реалізації освітніх програм;
- поєднання класичних та інноваційних педагогічних методів, форм, методик та технологій у процесі професійної підготовки студентів;
- врахування особливостей регіонального контексту ринку праці, визначення унікальності освітніх програм;
- створення атмосфери академічної доброчесності, як основи професійної етики майбутнього юриста, педагога, психолога та ін.;
- активізація педагогічної взаємодії та спілкування педагога із студентами при використанні технологій дистанційного навчання.

Бібліографічні посилання:

1. Закон України № 392-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18 грудня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20>.
2. Закон України 1556-VII «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України № 593 від 28.05.2021 «Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
4. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. / Законодавство України. – Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>

Салюк Марина,

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної
психології та патопсихології
Дніпровського національного
університету імені
Олеся Гончара

**ФОРМИ МЕНТАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОСВІДУ ПІЗНАННЯ
ЯК ОСНОВА ДЛЯ РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ
У ДИСТАНЦІЙНОМУ КУРСІ**

Необхідність переорієнтації освіти з пізнавально-інформаційного підходу до розвивального, зміни монологічного стилю навчання на діалогічний особливо гостро постає в умовах реалізації дистанційних форм освіти.

Практика впровадження дистанційного навчання у зарубіжних та вітчизняних освітніх закладах свідчить про необхідність більш глибокого розуміння психологічних аспектів засвоєння знань як з боку розробників навчальних курсів, викладачів, так і з боку самих здобувачів знань.

Одним із важливих методологічних принципів, на який варто спиратись при розробці навчальних матеріалів, є принцип урахування різноманіття ментальних засобів репрезентації когнітивного досвіду людини.

У психологічному плані способи кодування інформації визначаються дослідниками як суб'єктивні засоби, за допомогою яких індивідуум, який розвивається, уявляє (чи відображає) в своїй свідомості оточуючий світ, і які він використовує з метою організації даного досвіду для своєї майбутньої поведінки.

Важливим аспектом при характеристиці способів кодування інформації можна вважати залежність роботи інтелекту більшості людей (зокрема, сприйняття і усвідомлення інформації) від переваги у індивідуума того чи іншого способу кодування. Ця обставина впливає на характеристики інтелектуальної поведінки суб'єкта. Зокрема, вплив спостерігається у вигляді вибіркової успішності при виконанні вербальних чи невербальних тестів креативності, різних темпів навчальності (залежно від матеріалу що засвоюється), домінуванні тих чи інших пізнавальних стилів.

Основою перекодування інформації з однієї форми в іншу є *поняттєве мислення*, незалежно від того, які індивідуальні переваги той чи інший суб'єкт віддає конкретному оформленню результатів мислиневої діяльності.

На наш погляд, використання комп'ютера в учбовому процесі надає можливість для створення умов, що стимулюють активну переробку інформації суб'єктом пізнання і сприяють переведенню «зовнішньої інформації» на рівень «внутрішнього знання».

Розглянемо деякі можливі способи активізації різних форм репрезентації в процесі організації роботи студента над учбовим матеріалом.

Метафоричну форму доцільно використовувати на рівні вступної частини курсу, учбової теми. За допомогою метафори можна узагальнено розкрити зміст теми, її вдалий вибір допомагає студенту «схопити» основну ідею, спонукає до висунення власних інтуїтивних здогадок та припущень відносно учбового матеріалу, підвищує пізнавальну активність. Метафора може бути представлена як у вербальній, так і в образній формі.